

Ակնաբուժության պատմություն. Ակնաբուժությունը և նրա դերը բժշկական առարկաների շարքում: Համառոտ պատմական ակնարկ՝ ակնաբուժության զարգացումը: Հայրենական ակնաբուժության պատմությունը: Առաջին ակնաբույժները և առաջին աչքի հիվանդանոցը Հայաստանում: Առաջին աչքի կլինիկաները: Հայկական ակնաբուժության հիմնադիրները: Հայրենական ակնաբուժության ձեռքբերումները: Հայրենական ակնաբուժության դպրոցները և առաջատար կլինիկաները: Հայկական ակնաբուժության նշանավոր գործիչները ու դրանց հիմնական աշխատությունները: **Տեսողական օրգանի անատոմիա և ֆիզիոլոգիա:**

Տեսողական օրգանի էվոլյուցիա. Լուսաընկալիչ ապարատի զարգացումը ֆիլոգենետիկ: Ցանցաթաղանթի կոնվերտային և ինվերտային տեսակներ: Մարդու աչքի զարգացումն օնտոգենետիկ:

Տեսողական օրգանի ընդհանուր կառուցվածքը. Ակնագունդ: Տեսասանցուղիներ: Տեսանյարդ: Խիազմա: Տեսողական տրակտ: Արտաքին ծնկաձև մարմին: Ենթակեղևային ուղիներ: Կեղևի բարձրագույն տեսողական կենտրոն: Արտաքին թաղանթ՝ եղջերաթաղանթ և սպիտապատյան: Աչքի միջին թաղանթ՝ ծիածանաթաղանթ, ցիլիար կամ թարթչային մարմին, բուն անոթաթաղանթ կամ խորիոիդեա: Աչքի ներքին թաղանթ՝ ցանցաթաղանթ: Աչքի խցիկներ: Ներակնային հեղուկ: Ոսպնյակ: Ապակենման մարմին:

Աչքի հիդրոդինամիկա. Ներակնային հեղուկ՝ արտադրությունը և արտահոսքը: Առաջնային խցիկի անկյունը: Ներակնային հեղուկ՝ արտադրությունը և արտահոսքը: Առաջնային խցիկի անկյունը որպես ներակնային հեղուկի հիմնական արտահոսքի ուղի: Կորնեոսկլերալ տրաբեկուլա: Շլեմյան կանալ, Էպիսկլերալ երակային համակարգ, առաջային թարթչային զարկերակներ: Դրանց կառուցվածքի և ֆունկցիաների մասին ժամանակակից պատկերացումները: Ներակնային հեղուկի ուլտասկլերալ արտահոսքի ուղի: **Աչքի արյունամատակարարումը.** Ակնային զարկերակ: Ակնային զարկերակի ճյուղեր:

Հետին երկար և կարճ թարթջային զարկերակային համակարգ: Աչքի անոթային տրակտի երկու արյունատար համակարգեր, դրանց ակնաախտաբանական նշանակությունը: Առաջային թարթջային զարկերակներ, դրանց կապը շաղկապենու, ծիածանաթաղանթի և թարթջային մարմնի անոթների հետ: Ցանցաթաղանթի կենտրոնական զարկերակ: Աչքի արտահանող (երակային) համակարգ: **Ակնագնդի նյարդավորում**. Զգայողական, շարժողական, սնուցող (տրոֆիկ) և վազոմոտոր նյարդավորման աղբյուրներ: Տեսողական ակտի ֆիզիոլոգիա: Մարդու աչքի կողմից լույսի անուղղակի ընկալում: Տեսողական պատկերների հաջորդական ձևավորում: Գլխուղեղի կեղևի դերը տեսողական ակտում և տեսողական պատկերների ձևավորման մեջ: **Աչքի օժանդակ և պաշտպանիչ ապարատ**. Ակնակապիճ, ակնակապճի պատեր: Տեսողական փոսիկներ և տեսողական նյարդի ուղի, վերին ակնակապճային ակնաճեղք, ստորին ակնակապճային ակնաճեղք: Ակնակապճի հարաբերությունը քթի հարակից խոռոչների և գանգի խոռոչի հետ: Ակնակապճի փակեղային տարածությունները: Ակնաշարժ մկաններ, դրանց սկիզբը և կաման տեղերը, նյարդավորումը, գործառույթները: Տենոնյան փակեղ: Կոպեր, դրանց ձևը, դիրքը, կազմությունը: Մեծահասակների և երեխաների մոտ կոպերի մաշկի առանձնահատկությունները: Կոպերի մկաններ: Աճառ, մեյրոմյան գեղձեր, կոպեզեր, թարթիչներ և դրանց դիրքը: Շաղկապենի: Դրա երեք բաժինները, յուրաքանչյուրի հյուսվածքաբանական կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Արցունքային օրգաններ: Արցունքագեղձ: Հավելյալ արցունքային գեղձեր: Արցունքակետիկներ: Արցունքատար ուղիներ: Արցունքապարկ: Արցունքաքթային ուղի: Դրանց տեղակայումը, կառուցվածքը, գործառույթները: Արցունքի ներծծման և հեռացման մեխանիզմը: Արցունքատար ուղիների հետազոտման եղանակները:

Աչքի գործառույթները /Ֆունկցիաները/ և դրաց հետազոտման եղանակները: Տեսողական անալիզատորի կողմից շրջապատի հստակ, ճշգրիտ արտացոլումը. Տեսողական ֆունկցիայի հիմնական տարրերը. Գունազգացողություն, կենտրոնական ձևավոր տեսողություն, պերիֆերիկ (եզրային) տեսողություն,

գունային և երկաչյա տեսողություն: Շշիկային և ցուպիկային ապարատ: Լուսազգացողություն: Լուսազգացողության որոշումը և ձևաբանական հիմքերը: Գրգռման և տարբերակման շեմ: Տեսողության երկակիություն: Ցերեկային, մթնշաղային և գիշերային տեսողություն: Մթնշաղային տեսողության առանձնահատկությունները: Հարմարեցում լույսին և մթությանը: Բնածին, ախտանիշային (սիմպտոմատիկ) և էսենցիալ հեմերալոպիա: Մթության հարմարեցման խանգարման կլինիկական նշանակությունը:

Գունային տեսողություն և հետազոտման եղանակները: Գունազգացողության ֆիզիոլոգիա: Գունային բնութագիր (երանգ, պայծառություն, հագեցվածություն): Գունազգացողության տեսություններ: Գունազգացողության նշանավոր հետազոտողները. Կրավկով, Ռաբկին, Իշիխարա: Գունազգացողության խանգարումներ: Բնածին և ձեռքբերովի գունազգացողության անոմալիաներ: Մասնակի գունային կուրություն (անոմալ տրիխրոմազիա, դիխրոմազիա): Գունազգացողության ստուգում Ռաբկինի կամ Իշիխարայի բազմագույն աղյուսակի և լուսապատկերային գործիքների (անոմալոսկոպեր) միջոցով: Գունային տեսողության բնածին և ձեռքբերովի խանգարումների տարբերակիչ ախտորոշում: Բժշկաաշխատանքային և ռազմաբժշկական փորձաքննության անցկացումը նման խանգարումների դեպքում: Կենտրոնական տեսողություն:

Նշանակությունը և որոշման եղանակները: Երեխաների մոտ տեսողության սրության որոշում: Տեսողության սրության ստուգման նշանակությունը մասնագիտության ընտրության, բժշկաաշխատանքային, ռազմաբժշկական և դատաբժշկական փորձաքննության ժամանակ:

Եզրային /պերիֆերիկ/ տեսողություն. Նշանակությունը և որոշման եղանակները: Տեսադաշտի որոշում սպիտակ գույնի և այլ գույների նկատմամբ: Տեսադաշտի խանգարման հիմնական ձևերը: Տեսադաշտերի և կենտրոնական տեսողության հետազոտման նշանակությունը տեսողական անալիզատորի և գլխուղեղի տարբեր հատվածների ախտաբանական գործընթացների արդիական ախտորոշման համար:

Երկաչյա /բինոկուլյար/ տեսողություն. Երկաչյա տեսողության ապահովման համար անհրաժեշտ անատոմիական և ֆիզիոլոգիական պայմանները: Ակնաշարժ մկանների աշխատանքը: Խորքային (ստերեոսկոպիկ) տեսողություն: Երկաչյա տեսողության որոշման եղանակները:

Շլուփություն. Թաքնված շլուփություն: Պարալիտիկ և համագործակցվող /համակցված/ շլուփյան ծագումնաբանություն և պաթոգենեզ: Շլուփյան կլինիկան և պաթոֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները: Պարալիտիկ և համակցված շլուփյան տարբերակիչ ախտորոշում: Շլուփյան համալիր բուժում: Բուժման փուլերը՝ պլեոպտիկա, օրթոպտիկա, շլուփյան վիրահատական բուժում, դիպլոպտիկա:

Աչքի հիվանդություններ ունեցող անձանց գործիքային զննում:

Տեսողական օրգանի հետազոտման հիմնական եղանակները.

Վիզումետրիա, օֆթալմոմետրիա, ռեֆրակտոմետրիա, կեռատոպախիմետրիա, կեռատոտոպոգրաֆիա, օպտիկոկոհերենտ տոմոգրաֆիա: Տեսողության բնույթի որոշում, ստերեոտեսողություն, ակոմոդացիայի ծավալ, անիզելյունիա, պերիմետրիա, տոնոմետրիա, տոնոգրաֆիա, էխոբիոմետրիա, գոնիոսկոպիա, բիոմիկրոսկոպիա, օֆթալմոսկոպիա, էնդոթելյալ միկրոսկոպիա, գերձայնային Բ-սկանավորում, գերձայնային բիոմիկրոսկոպիա, ֆյուորեսցենտային անգիոգրաֆիա:

Էլեկտրոֆիզիոլոգիական հետազոտություններ. Էլեկտրօկուլոգրաֆիա, էլեկտրոռետինոգրաֆիա, ռեոօֆթալմոգրաֆիա, տեսողական հարուցված պոտենցիալներ, զգայունության և լյաբիլության շեմք, օֆթալմոէրգոնոմիկ հետազոտություններ (տեսողության ծանրաբեռնվածության և տեսողության աշխատունակության որոշման եղանակներ):

Աչքի ռեֆրակցիա: Անոմալիաներ և շտկման եղանակներ:

Աչքի ֆիզիկական ռեֆրակցիա. Աչքի օպտիկական համակարգ, դրա բնույթը: Ռեդուկցված և սխեմատիկ աչք: **Աչքի կլինիկական ռեֆրակցիա.** Կլինիկական ռեֆրակցիայի տեսակները՝ էմետրոպիա, հիպերմետրոպիա, միօպիա: Աստիգմատիզմ: Դրանց կլինիկական բնույթը: Կլինիկական ռեֆրակցիայի

որոշման եղանակները: Ամետրոպիայի շտկման օպտիկական միջոցները և նշանակման սկզբունքները:

Ակոմոդացիա. Ակոմոդացիայի մեխանիզմը: Բացարձակ և հարաբերական ակոմոդացիա: Դրա խանգարումները, ախտորոշման և բուժման եղանակները:

Կարճատեսություն. Արտաքին միջավայրի ազդեցության, ժառանգականության գործոնի, ֆիզիկական զարգացման և սոմատրկ վիճակի դերը կարճատեսության առաջացման հարցում: Հայ ակնաբույժների հետազոտությունների նշանակությունը կարճատեսության ռեֆրակտոգենեզի և պաթոգենեզի ուսումնասիրման հարցում (Է.Ս. Ավետիսով, Ա.Ա.Շաքարյան): Աճող և բարդացած կարճատեսություն: Բուժումը: Կարճատեսության օպտիկական շտկման սկզբունքները: Ցանցաթաղանթի կանխարգելիչ լազերային կոագուլյացիա բարձր աստիճանի կարճատեսության դեպքում: Սպիտապատյանի պլաստիկ վիրահատություններ բարձր աստիճանի աճող կարճատեսության դեպքում: Տեսողության կոնտակտային շտկում: Ցուցումներ, հակացուցումներ, կոնտակտային ոսպնյակների տեսակներ, բարդություններ, կանխարգելում և բուժում: Ամետրոպիայի շտկում վիրահատության միջոցով: Ցուցումներ, հակացուցումներ, ռեֆրակցիոն հաշվարկի համար անհրաժեշտ տարբերակներ, կլինիկական ընթացքի առանձնահատկությունները, բարդություններ, դրանց կանխարգելումը և բուժումը՝ կերատոտոմիա, ջերմակոագուլյացիա և եղջերաթաղանթի լազերային կոագուլյացիա, ռեֆրակցիոն էքսիմերլազերային միջամտություններ (ֆտոռեֆրակտիվ կերատէկտոմիա, ԼԱՁԻԿ, ԼԵՅՍԻԿ և այլն), թափանցիկ ոսպնյակի հեռացում, ֆակիկ դրական և բացասական ներակնային ոսպնյակի /ՆԱՌ/ իմպլանտացիա: Սոցիալ-բժշկական, ռազմաբժշկական փորձաքննություն և վերականգնում՝ ռեֆրակցիայի անոմալիաների և ակոմոդացիայի կայուն խանգարումների դեպքում:

Աչքի հիվանդությունների կլինիկա: Կոպերի հիվանդություններ. Բլեֆարիտ, ակնազարիկ, կոպի թարախապարկ /աբսցես/, կարկուտիկ, մեյբոմիիտ, կոնտագիոզ մոլլուսկ: Ծագումնաբանությունը, կլինիկան, բուժումը: Կոպերի նորագոյացություններ: Դասակարգումը, ախտորոշումը, կլինիկան և բուժումը:

Կոպերի մկանների հիվանդություններ: Կոպերի բնածին անոմալիաներ: Կոպերի դիրքի անոմալիաներ: Կոպերի ալերգիկ հիվանդություններ: Կոպերի պլաստիկ վիրահատություններ:

Շաղկապենու հիվանդություններ. Բակտերիալ կոնյունկտիվիտ: Ստաֆիլակոկով հարուցված սուր և խրոնիկ կոնյունկտիվիտներ: Հոնոկոկով հարուցված սուր կոնյունկտիվիտ: Պնևմոկոկով հարուցված սուր կոնյունկտիվիտ: Սուր կոնյունկտիվիտ, հարուցված կապտաթարախային ցուպիկով: Դիֆտերյալ կոնյունկտիվիտ: Դրանց ախտանշանները, ախտորոշումը, ընթացքը, բարդությունները, բուժման եղանակները: Սուր կոնյունկտիվիտների ծագումնաբանական նշանակությունը և կանխարգելումը: Վիրուսային կոնյունկտիվիտ: Համաճարակային կեռատոկոնյունկտիվիտ: Ադենովիրուսային կոնյունկտիվիտ: Համաճարակային հեմորագիկ կոնյունկտիվիտ: Դրանց ախտանշանները, ախտորոշումը, ընթացքը, բարդությունները, բուժման եղանակները, ծագումնաբանական առանձնահատկությունները, կանխարգելումը: Խրոնիկ կոնյունկտիվիտներ: Առաջացման պատճառները: Կլինիկական պատկերը, ընթացքը: Մասնագիտական վնասակար ազդեցությունը դրանց առաջացման հարցում: Կանխարգելում և բուժում: Ալերգիկ կոնյունկտիվիտներ: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, կապը համակարգային ալերգիկ հիվանդությունների և իմունիտետի խանգարումների հետ: Լաբորատոր ալերգոախտորոշում, բուժման սկզբունքները և կանխարգելումը: Պոլինոզային կոնյունկտիվիտներ: Դեղորայքային ալերգիկ կոնյունկտիվիտ: Ալերգիկ կոնյունկտիվիտ կոնտակտային լինզաների կրման ժամանակ: Գարնանային կոնյունկտիվիտ: Խրոնիկական ալերգիկ կոնյունկտիվիտ:

Աչքի քլամիդիոզ հիվանդություններ: Տրախոմա՝ ծագումնաբանություն, համաճարակաբանություն, պաթոգենեզ, կլինիկական ընթացք, ախտորոշման եղանակներ: Տրախոմայի բարդությունները և հետևանքները: Դեղորայքային և վիրահատական բուժում, դիսպանսեր հսկողություն, կանխարգելում: Մեծահասակների և նորածինների քլամիդիոզ կոնյունկտիվիտ (պարատրախոմա), ծագումնաբանությունը, համաճարակաբանությունը,

ախտորոշումը, հիվանդների միզասեռական համակարգի հետազոտման նշանակությունը: Կլինիկան, բուժումը, կանխարգելումը: Համաճարակային քլամիդիոզ կոնյունկտիվիտ: Կլինիկա, բաուժում, կանխարգելում: Կոնյունկտիվայի նորագոյացություններ:

Արցունքային օրգանների հիվանդություններ. Չոր կեռատոկոնյունկտիվիտ: Սյոգրենի առաջնային և երկրորդային համախտանիշ, «չոր աչքի» համախտանիշ: Արցունքային կետիկների և արցունքային ուղիների ախտաբանություն: Դակրիոադենիտ: Արցունքագեղձերի նորագոյացություններ: Խրոնիկ դակրիոցիստիտ: Արցունքապարկի ֆլեգմոնիա: Նորածինների դակրիոցիստիտ: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, ախտորոշում, կլինիկա, բուժում, արդյունքները: Արցունքահոսքի վերականգնման հիմնական վիրահատական եղանակները:

Եղջերաթաղանթի հիվանդություններ. Ընդհանուր ախտանշաններ: Էկզզեն և Էնդզեն կերատիտներ: Եղջերաթաղանթի խոցեր: Եղջերաթաղանթի սողացող խոց: Մակերեսային եզրային կերատիտ: Ամյեռային կերատիտ: Կոնտակտային լինզաների համար հեղուկների ծագումնաբանական նշանակությունը: Եղջերաթաղանթի սնկային ախտահարումներ: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, ախտորոշում, կլինիկա, կանխարգելում, բուժում, հետևանքներ:

Էնդզեն վարակիչ կերատիտներ: Պարենխիմատոզ սիֆիլիտիկ կերատիտներ: Պաթոգենեզ, կլինիկա, ախտորոշում, կանխարգելում, բուժում, հետևանքներ: Տուբերկուլյոզային կերատիտներ: Հեմատոգեն կերատիտներ, դրա հիմնական ձևերը՝ խորքային, դիֆուզ, օջախային, սկլերոզացնող: Պաթոգենեզ, ընթացքը, հետևանքները, բուժումը:

Տուբերկուլյոզաալերգիկ կերատիտ: Կլինիկան, ընթացքը: Բուժումը, կանխարգելումը: Սիֆիլիտիկ և տուբերկուլյոզային կերատիտների տարբերակիչ ախտորոշում: Հերպետիկ կերատիտներ: Դրանց տեղակայումը և նշանակությունը եղջերաթաղանթի այլ հիվանդությունների շարքում: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, դասակարգում: Առաջնային և հետառաջնային հերպետիկ ախտահարումների հասկացությունը: Ախտորոշում: Կլինիկա: Բարդություններ:

Հետևանքներ, բուժում: Հակառեցիդիվ թերապիայի նշանակությունը, անցկացման եղանակները: Դիստրոֆիկ և նեյրոպարալիտիկ կերատիտ: Զարգացման պատճառները և մեխանիզմները: Կլինիկական ընթացքը, բարդությունները: Բուժման սկզբունքները:

Եղջերաթաղանթի հիվանդություններ ավիտամինոզի դեպքում: Եղջերաթաղանթի փոփոխություններ ավիտամինոզ «A»-ի դեպքում: Եղջերաթաղանթի պրեքսերոզ, քսերոզ: Կերատոմյացիա: Ավիտամինոզներ «B1» և «B2»: Բուժման սկզբունքները: Կանխարգելումը:

Կեռատոկրոնոս, կեռատոզլրբոս: Ախտորոշում, կլինիկա: Պահպանողական և վիրահատական բուժում: Շտկման հնարավորությունները:

Եղջերաթաղանթի նորագոյացություններ: Դասակարգում, մորֆոլոգիա, կլինիկան, բուժման սկզբունքներ, կանխատեսում: Եղջերաթաղանթի հիվանդությունների և վնասվածքների հետևանքները: Կեռատոպլաստիկա: Շերտային կեռատոպլաստիկա, խորքային կեռատոպլաստիկա: Կատարման սկզբունքներ, ցուցումներ և վիրահատություններ: Ներ- և հետվիրահատական բարդություններ: Կրկնակի վիրահատություններ: Հետվիրահատական բուժման առանձնահատկությունները կեռատոպլաստիկայի հետայրվածքային սպիերի դեպքում: Դոնորային նյութի պատրաստում: Անհետաձգելի կեռատոպլաստիկայի ցուցումներ: Կեռատոպրոթեզավորում՝ ինտրալամելյար, խորքային, ոչ խորքային: Կերատոպրոթեզների տեսակները, ցուցումները և վիրահատությունները, հետվիրահատական վարման առանձնահատկությունները: Բարդություններ:

Սպիտապատյանի և տենոնային պատիճի հիվանդություններ.

Սպիտապատյանի զարգացման անոմալիաներ: «Երկնագույն սպիտապատյանի» համախտանիշ: Նևոս: Մելանոզ: Սպիտապատյանի բնածին ստաֆիլոմաներ: Բնածին կիստաներ: Ախտորոշում: Բուժում: Սկլերիտ: Թարախային սկլերիտ: Ոչ թարախային (գրանուլամատոզային) սկլերիտ: Ծագումնաբանություն, ախտորոշում, կլինիկա, բուժում, հետևանքներ:

Առաջնային (իրիդոցիկլիտներ) և հետին (խորիոդիտներ) ուլթիտներ.

Ոչ գրանուվամատոզային և գրանուվամատոզային ուվեիտներ: Ոչ գրանուվամատոզային ուվեիտներ: Ծագումնաբանություն (գրիպ, ռևմատիկ հիվանդություններ, ֆոկալ վարակներ, ռևմատոիդ պոլիարտրիտ, դիաբետ, լեյկոզ, անհայտ ծագումնաբանությամբ սոմատիկ համակարգային հիվանդություններ, հետվնասվածքային և ֆակոզեն ուվեիտներ), պաթոգենեզ, իմունային կարգավիճակի առանձնահատկություններ: Ախտորոշում, կլինիկա, ընթացքի առանձնահատկություններ, բուժում, բարդություններ, հետևանքներ: Ծիածանաթաղանթի և թարթչային մարմնի դիստրոֆիկ պրոցեսներ: Ծիածանաթաղանթի էսենցիալ մեզոդերմալ դիստրոֆիա, թարթչային մարմնի խրոնիկ դիսֆունկցիա, Ֆուքսի համախտանիշ: Պսևդոէքսֆոլիատիվ համախտանիշ: Կլինիկա, ախտորոշում, բարդություններ, կանխատեսում: Ծիածանաթաղանթի և թարթչային մարմնի նորագոյացություններ: Ախտորոշման եղանակներ: Կլինիկա: Վիրահատական բուժման սկզբունքները: Էնուկլեացիայի ցուցումներ: Իրիդոպլաստիկ վիրահատություններ: Խորեոիդեայի անոթների աթերոսկլերոզ: Խորեոիդեայի նորագոյացություններ: Ախտորոշման եղանակներ, կլինիկա, բուժում:

Ցանցաթաղանթի հիվանդություններ. Ցանցաթաղանթի զարգացման անոմալիաներ: Բուժման եղանակներ: Ցանցաթաղանթի լազերային կոագուլյացիա: Միջամտությունների տեսակները, ցուցումներ, հակացուցումներ, վիրահատության տեխնիկա, կլինիկական ընթացքի առանձնահատկություններ, բարդություններ, բուժում, կանխարգելում: Ցանցաթաղանթի դիստրոֆիկ փոփոխություններ: Ցանցաթաղանթի պիգմենտային դիստրոֆիա: Դիստրոֆիկ փոփոխություններ դեղին բծի հատվածում: Ժառանգական գործոնի դերը: Համալիր էլեկտրոֆիզիոլոգիական հետազոտությունների նշանակությունը ցանցաթաղանթի հիվանդությունների ախտորոշման մեջ: Կլինիկա: Բուժման եղանակներ: Ցանցաթաղանթի անոթների զարգացման անոմալիաներ: Զարկերակային անևրիզմաներ: Հիպպել-Լինդաույի հիվանդություն (ցանցաթաղանթի անգիոմատոզ): Կոատսի արտաքին էքստոպատիվ ռետինիտ: Կենտրոնական շճային խորիոռետինոպաթիա: Յենսենի յուքստապապիլյար

Ռեզիստիսիոնիզմի հիմնական դրույթները: Իսլամի հիմնական դրույթները: Ծագումնաբանություն, ախտորոշում, բուժում, կանխատեսում, կլինիկա: Ցանցաթաղանթի նորագոյացություններ: Ռեզիստիսիոնիզմի (գլխում): Բուրնեմիայի հիմնական դրույթները (տուբերկուլոզային սկզբնաղբյուր): Ախտորոշում, կլինիկա, բուժում, կանխատեսում: Ցանցաթաղանթի շերտազատում: Դասակարգում: Ծագումնաբանություն: Կլինիկա: Ախտորոշման և բուժման ժամանակակից եղանակներ: Էպիսկլերալ պլոմբավորում և վիրտրոտոնիկալ վիրահատություն ցանցաթաղանթի շերտազատման դեպքում: Ցանցաթաղանթի շերտազատման դեպքում հիվանդների հետվիրահատական ֆունկցիոնալ վերականգնման եղանակներ: Կանխատեսում: **Տեսանյարդի հիվանդություններ**. Տեսանյարդի ներքին (պապիլիտ, ռետրոբուլբար ներքին): Օպտիկո-խիազմալ արախնոիդիտ: Սուր իշեմիկ օպտիկական նեյրոպաթիա: Թունավոր մեթիլալկոհոլային օպտիկական նեյրոպաթիա: Տեսանյարդի ատրոֆիա, սուբատրոֆիա: Տեսանյարդի կանգային սկավառակ: Տեսանյարդի դրուզեր: Տեսանյարդի ուռուցքներ: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, ախտորոշում, կլինիկա, բուժում: Տեսանյարդի ախտահարումների ախտորոշման և բուժման ժամանակակից եղանակները: Տեսանյարդի խթանման հնարավորությունները սուբատրոֆիայի դեպքում:

Ապակենման մարմնի պաթոլոգիա. Ծագումնաբանություն, ախտորոշում, բուժման սկզբունքները, հետևանքները: Հիալոիդային զարգերակի հետզարգացման անոմալիա: Վիրահատական միջամտություններ: Վիրտրէլ-տոմիա: Տեսակներ, ցուցումներ, անհրաժեշտ գործիքակազմ և սարգավորում, կատարման սկզբունքներ, բարդություններ, կանխարգելում և բուժում: **Ոսպնյակի պաթոլոգիա**. Ոսպնյակի հիվանդություններ: Կատարակտի դասակարգում: Բնածին կատարակտ: Ձեռքբերովի կատարակտ: Տարիքային (ծերունական) կատարակտ: Բարդացած կատարակտ: Վնասվածքային կատարակտ: Մասնագիտական կատարակտներ: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, ախտորոշում, կլինիկա: Կատարակտի հեռացման եղանակներ՝ ԿԻՀ, ԿԷՀ, գերձայնային ֆակո-էմուլսիֆիկացիա, կատարակտի լազերային հեռացում: Տեխնոլոգիաների առանձնահատկությունները, դրանց ընտրության չափանիշները, առա-

վելություններ և թերություններ: Եղջերաթաղանթի էնդոթելի պահպանման միջոցառումներ՝ կատարակտի հեռացման ժամանակ: Կատարակտայի վիրաբուժական բարդություններ, դրանց կանխարգելումն և բուժումը: Երկրորդային կատարակտա: Առաջացման պատճառները, ոսպնյակի հետին պատյանի ճեղքման եղանակները (մեխանիկական կապսուլոտոմիա, լազերային դիսցիզիա), ցուցումներ, բարդություններ: Կանխարգելում, բուժում: Աֆակիայի ներակնային շտկում: Ցուցումներ, հակացուցումներ, իմպլանտային նյութեր, ՆԱՌ բնութագիր, կախված տեղակայումից և ֆիկսացիայի ձևից, ՆԱՌ-ի ընտրման չափանիշներ, ՆԱՌ-ի օպտիկական ուժի հաշվարկ, ներակնային շտկման բարդություններ, կանխարգելման և բուժման միջոցառումներ:

Առաջնային գլաուկոմա. Գլաուկոմայով հիվանդների դիսպանսերավորում: Գլաուկոմայով հիվանդների սոցիալ-բժշկական փորձաքննություն և վերականգնողական բուժում: Առաջնային գլաուկոմայի պաթոգենեզ: Առաջնային գլաուկոմայի ժամանակակից դասակարգում: Վաղ ախտորոշում: Առաջնային գլաուկոմայի դասական ձևեր՝ բացանկյուն, փականկյուն, խառը: Փականկյուն գլաուկոմայի սուր նոպա:

Գլաուկոմայի դեղորայքային բուժում: Գլաուկոմայի վիրահատական բուժում՝ թափանցող և չթափանցող տեսակների վիրահատման ձևեր, դրանց ցուցումները, վիրահատության տեխնիկան, հակագլաուկոմային վիրահատությունների հիպոտենզիվ ազդեցության իջեցման պատճառները, պայքար վաղ ռեպարատիվ գործընթացների դեմ: Առաջնային գլաուկոմայի լազերային եղանակներով վիրահատություններ: Լազերների տեսակներ, ցուցումներ, հակացուցումներ, միջամտությունների սկզբունքներ:

Ոչ գլաուկոմային օֆթալմոհիպերթենզիա: Դասակարգում, կլինիկա, առաջնային բացանկյուն գլաուկոմայի տարբերակիչ ախտորոշում:

Երկրորդային գլաուկոմա: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, կլինիկական ձևեր, բուժում, կանխատեսում: Աչքի հիպոթենզիա: Ծագումնաբանություն, կլինիկա, բուժում, կանխատեսում:

Բնածին և մանկական տարիքի գլաուկոմա: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, ախտորոշում, կլինիկա, բուժում, կանխատեսում:

Ակնակապճի հիվանդություններ. Ակնակապճի օստեոպերիոստիտներ: Ակնակապճի արքցես և ֆլեգմոնա: Ակնակապճային անոթների թրոմբոֆլեբիտ և մաղանման խոռոչների թրոմբոզ: Չարորակ էկզոֆթալմ: Ակնակապճի վնասվածքներ: Ակնակապճի նորագոյացություններ: Ծագումնաբանություն, պաթոգենեզ, ախտորոշում, կլինիկա, բուժում:

Ակնագնդի և ակնահավելումների վնասվածքներ. Ակնային վնասվածքների տեղը ընդհանուր վնասվածքաբանության մեջ: Երեխաների մոտ տեսողական օրգանի կենցաղային և դպրոցական վնասվածքներ: Աչքի վնասվածքների դասակարգում: Աչքի բուժ վնասվածքներ:

Աչքի թափանցող վերք: Ախտանիշներ, անհետաձգելի օգնություն: Եղջերաթաղանթային և սպիտապատյանային վերքերի վիրաբուժական մշակման սկզբունքները: Աչքի օտար մարմիններ, դրանց տեղայնացման եղանակները: Աչքի մեջ օտար մարմնի երկարատև մնալու հետևանքները: Թափանցող վերքերի բարդությունները: Բարդությունների կանխարգելում: Սիմպատիկ օֆթալմիա՝ պաթոգենեզ: Ախտաբանություն: Բուժման եղանակներ և կանխարգելում: Վնասված աչքի էնուկլեացիայի ցուցումներ: Անօֆթալմիկ համախտանիշ: Կլինիկա, ախտորոշում, շտկման եղանակներ: Իմպլանտացիոն նյութեր ակնային պրոթեզավորման մեջ: Միկրովնասվածքներ: Եղջերաթաղանթի և շաղկապենու օտար մարմնի հայտնաբերման եղանակներ: Անհետաձգելի օգնություն:

Աչքի քիմիական և ջերմային այրվածքներ: Դասակարգում, կլինիկա, բարդություններ, հետևանքներ: Անհետաձգելի օգնություն: Այրվածքների բուժումը և դրանց հետևանքները: Աչքի արտադրական վնասվածքների կանխարգելում: Աչքի վնասվածքներ լուսային էներգիայի ազդեցության դեպքում: Աչքի և ակնային հավելվածների մարտական վնասվածքներ: Տեսողական օրգանի մարտական վնասվածքների առանձնահատկությունները: Ակնաբուժական օգնություն տարիանման ժամանակ: Ակնաբուժական օգնություն ռադիոակտիվ վարակների, թունավոր նյութերով վնասվածքների ժամանակ: Տեսողական օրգանի

վնասվածքներով հիվանդների սոցիալ-բժշկական փորձաքաննություն և վերականգնում:

Ակնաբուժական ախտանշաններ օրգանիզմի ընդհանուր հիվանդությունների ժամանակ. Ակնաբանական ախտանշաններ վարակիչ հիվանդությունների և գելմինտոզների ժամանակ: Տեսողական օրգանի փոփոխություններ ՄԻԱՎ վարակի դեպքում: Ծագումնաբանություն, համաճարակաբանություն, կլինիկա, բուժում, կանժատեսում: Ակնաբանական փոփոխություններ հիպերտոնիկ հիվանդությունների, ախտաբանական հիպերթենզիաների և աթերոսկլերոզի դեպքում: Ակնաբանական փոփոխություններ երիկամներ հիվանդությունների և գեստոզների ժամանակ: Ակնաբանական փոփոխություններ արյունամատակարար համակարգի հիվանդությունների և հեմորագիկ դիաթեզի ժամանակ: Տեսողական օրգանի փոփոխություններ դիաբեթի ժամանակ: Դիաբեթիկ անգիոռետինոպաթիա: Հիվանդության զարգացման փուլերը, կլինիկական ընթացքի առանձնահատկությունները, կոնսերվատիվ և վիրահատական բուժման ցուցումներ: Ինտրավիտրեալ միջամտությունների տեսակները, կատարման ցուցումները և հակացուցումները: Ռետինոպաթիայի, ցանցաթաղանթի տրակցիոն շերտազատման և դիաբեթիկ կատարակտի վիրահատությունների համակցման առանձնահատկությունները, ՆԱՌ-ի տեղադրման ցուցումներ և հակացուցումներ: Լազերի կիրառումը դիաբեթիկ անգիոռետինոպաթիայի բուժման ժամանակ:

Ակնաբուժական օգնության կազմակերպումը Հայաստանում.

Ստացիոնար և ամբուլատոր ակնաբուժական ցանց, բուժական և կանխարգելիչ աշխատանքներ: Մանկական ակնաբուժական ցանց, երեխաների տեսողության պահպանման համակարգ: Ակնաբուժական ծառայության կազմակերպումը ՀՀ Զինված ուժերում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Շաքարյան Ա.Ա., Սարգսյան Ա.Վ. Բինոկուլյար համակարգի բնութագրումը, ախտաբանությունն ու բուժումը. Երևան, 2014:
2. Аветисов Э.С. Близорукость . М.: Медицина, 1999.

3. Ананин В.Ф. Аккомодация и близорукость. М.: Медицина, 1992.
4. Бровкина А.Ф. Клиническая онкология органа зрения. 1980.
5. Глазные болезни. Учебник ред. В.Г. Копаевой. М.: Медицина, 2002.
6. Гундорова Р.А. и др. Травмы глаза. 1986.
7. Густов А.В., Сигрианский К.И., Столярова Ж.П. Практическая нейроофтальмология. Н. Новгород, 2000.
8. Зайцева Н.С., Кацнельсон Л.А. Увеиты. М.: Медицина, 1984.
9. Кански Дж.Дж. Клиническая офтальмология. Систематизированный подход. - перевод с англ., М., 2006. 734 с.
10. Кански Дж.Дж. и др. Заболевания глазного дна. М., 2008. 424 с.
11. Кацнельсон Л.А., Фарофонова Т.И., Бунин А.Я. Сосудистые заболевания глаза. 1990.
12. Каспаров А.А. Офтальмогерпес. 1994.
13. Киваев А.А., Шапиро Е.И. Контактная коррекция зрения. М.: 2000.
14. Ковалевский Е.И. Глазные болезни (атлас). 1985.
15. Ковалевский Е.И. Профилактика слабовидения и слепоты у детей. 1991.
16. Майчук В.Ф. Вирусные заболевания глаза. 1981.
17. Махачева З.М., Аванесова Л.А.: СПИД и глаз.- Махачкала, 2001
18. Морозов В.И., Яковлев А.А.: Фармакотерапия глазных болезней. М.: Медицина, 2001.
19. Нестеров А.П. Глаукома. 1995 г.
20. Сомов Е.Е. Клиническая анатомия органа зрения человека. 1997.
21. Хватова А.В. Заболевания хрусталика глаза. 1990.
22. Ченцова О.Б. Туберкулез глаза. 1990.
23. Шмелева В.В. Катаракта. 1981.
24. Шакарян А.А. Бинокулярное взаимодействие в норме и при патологии и его значение в лечении содружественного косглазия. М. 1995.
25. Шамшинова А.М., Волков В.В. Функциональные методы исследования в офтальмологии. М.: Медицина, 1999.
26. Экгардт В.Ф. Диабетическая ретинопатия. Челябинск, 2001.
27. Wright K.W., Spiegel P.H. Pediatric Ophthalmology and Strabismus. 2 edition., 2008.